

РЕШЕНИЕ

№ 6316

гр. София, 09.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 127 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и шести март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ЯНА М. ФИЛИПОВА

при участието на секретаря МАРИЯ Т. СТОЯНОВА
като разглежда докладваното от ЯНА М. ФИЛИПОВА Гражданско дело № 20231110123142 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 124 и сл. ГПК.

Образувано е по искова молба от Б. И. Г. против (ФИРМА), в която са изложени твърдения, че на 11.02.2021 г. между страните по спора бил сключен Договор за паричен заем № 516888/11.02.2021 г., по силата на който ответникът предоставил на ищеца заем в размер на 1500 лева, дължима на 10 погасителни вноски. Страната поддържа, че кредиторът начислил неустойка по договора в общ размер на 951,80 лева, тъй като заемателят не е представил пред ответника в срок надлежно обезпечение, което да отговаря на посочените в съглашението условия. Процесуалният представител на страната поддържа, че поради наличие на изначална невъзможност ищецът да осигури в три дневен срок, считано от деня на сключване на договора обезпечение, процесният договор е нищожен на основание чл. 26, ал. 2 пр. 1 ЗЗД. Излага, че договорът е в противоречие със съображение 26 от преамбюла на Директива 4008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, както и че уговорката за неустойка е в противоречие с преследваната от директивата цел. В исковата молба са изложени твърдения, че уговорката за неустойка накърнява добрите нрави и е извън присъщите ѝ функции, като не е свързана с претърпени от кредитора вреди. Процесуалният представител поддържа, че процесният договор предвижда недопустимо кумулиране на неустойка за забава с мораторна лихва, поради което е налице заобикаляне на закона по смисъла на чл. 26, ал. 1, пр. 2 ЗЗД. В исковата молба са изложени доводи, че уговорката за неустойка е неравноправна и нищожна на основание чл. 143, ал. 2, т. 5 ЗЗП, тъй като същата вменява на потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано висока неустойка. Ищецът поддържа, че сочената клауза от процесния договор не е индивидуално договорена в нарушение на разпоредбата на чл. 146 ЗЗП. В допълнение е отбелязано, че в нарушение на императивните разпоредби на чл. 19, ал. 1 вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК ответникът не е включил в ГПР разходите за заплащане на неустойка, която по своята същност представлява печалба за кредитора, надбавка към главницата, която се плаща периодично, поради което процесният договор е недействителен на основание чл. 22 ЗПК. По изложените доводи е направено искане клаузата по чл. 8 от Договор за

потребителски кредит № 516888/11.02.2021 г., предвиждаща задължение за потребителя за заплащане на неустойка в размер на 951,80 лева за непредоставяне на обезпечение, да бъде прогласена за нищожна, поради противоречие със закона и с добрите нрави. Предявен е и осъдителен иск за заплащане на сумата в размер на 10 лева, представляваща част от получената от дружеството по силата на процесната клауза без правно основание сума в размер на 951,80 лева, ведно със законна лихва от датата на депозиране на исковата молба на 02.05.2023 г. до окончателно погасяване на вземането. Направено е искане сторените от страната съдебни разноски да бъдат възложени в тежест на ответника.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът (фирма), чрез процесуалния си представител, оспорва предявения иск като неоснователен. Ответникът не оспорва поддържаните от ищеца твърдения, че между страните по спора е възникнало облигационно правоотношение по Договор за паричен заем № 516888/11.02.2021 г., по силата на което дружеството предоставило в заем на ищеца сумата в размер на 1500 лева, както и че в тежест на потребителя е начислена неустойка по чл. 8 от съглашението. С подадения отговор са оспорени твърденията на ищеца за нищожност на клаузата за неустойка, тъй като същата представлявала обезщетение за неизпълнение на акцесорно задължение, като предоставянето на обезпечение е допълнителна гаранция на кредитора за точното удовлетворяване на вземането му. Процесуалният представител на страната допълва, че клаузата за неустойка е сключена в рамките на свободата на договаряне, регламентирана в чл. 9 ЗЗД, при отнапред известни за ищеца размер на неустойката и последици от не представяне на предвиденото обезпечение по договора. В подадения отговор са изложени съображения, че уговореният ГПР по договора в размер на 48,380 % не надвишава законово допустимия по чл. 19, ал. 4 ЗПК, както и че същият е формиран по определения в приложение № 1 към ЗПК начин. Процесуалният представител на страната допълва, че разпоредбата на чл. 19, ал. 3, т. 1 ЗПК изрично предвижда, че при изчисляване на годишния процент на разходите по кредита не се включват разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит под формата на неустойка. Представителят на страната поддържа, че процесния договор отговаря на изискванията на чл. 10 ЗПК, тъй като същият е изготвен на разбираем език, като в него по ясен и четлив начин са посочени общия размер на заема, условията за усвояването му, лихвения процент, ГПР, общата дължима сума, изчислена към момента на сключване на договора, както и за правото на потребителя при погасяване на главницата. Допълва, че е изпълнено и задължението за представяне на погасителен план, в който да се съдържа информация относно размера, броя и периодичността, и датите на плащане на погасителните вноски, като самият заем се погасява при фиксиран лихвен процент за целия срок на договора. Процесуалният представител на ответното дружество поддържа, че не е налице и нарушение на разпоредбата на чл. 11, т. 10 ЗПК, тъй като в същата не се съдържа изискване нито за посочване на математическия алгоритъм, по който се изчислява ГПР, нито за изброяване на всички включващи се в него разходи, освен допусканията по т. 3 от приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 ЗПК и чл. 19 от Директива 2008/48 на Европейския Парламент и на Съвета относно договорите за потребителски кредити. По изложените съображения е направено искане предявеният иск да бъде отхвърлен, като сторените от дружеството съдебни разноски в производството да бъдат възложени в тежест на ищеца.

С молба от 08.02.2024 г. ищецът заявява, че осъдителният иск следва да се счита предявен за сумата в размер на 838,53 лева, представляваща получена от ответника без правно основание сума.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид доводите и възраженията на страните, приема следното:

В доказателствена тежест на ищеца по предявения иск за прогласяване на клаузата чл. 8 от Договор за паричен заем № 516888/11.02.2021 г., за нищожна е да установи при условията на пълно и главно доказване, че между страните по спора е сключен договор за паричен заем, елемент от който е задължението на потребителя да представи обезпечение (измежду предвидените - осигуряване на поръчители физически лица, които следва да

отговарят на определени изисквания, банкова гаранция, ипотека, особен залог върху движима вещ), при неизпълнение на което е начислена неустойка по съглашението, както и че клаузата е недействителна като противоречаща на закона, заобикаляща императивни правни норми и противоречаща на добрите нрави.

В доказателствена тежест на предявения при условията на евентуалност иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пред. 1 ЗЗД е да установи, че е заплатил на ответника процесната сума, а в тежест на ответната страна е да установи основанието, на което е получено плащането.

При съобразяване на становището на страните с доклада по делото на основание чл. 146, ал. 1, т. 4 ГПК е обявено за безспорно и ненуждаещо се от доказване, че на 11.02.2021 г. между страните по спора е сключен Договор за паричен заем № 516888/11.02.2021 г. с посочено в исковата молба съдържание, като на основание чл. 8 от съглашението в тежест на потребителя е начислена неустойка в размер на 951,80 лева за непредставяне на обезпечение, като вземането за неустойка не е включено в ГПР.

Процесният договор за заем е потребителски – страни по него са потребител по смисъла на § 13, т. 1 ЗЗП (ищецът е физическо лице, което използва заетата сума за свои лични нужди), и небанкова финансова институция – търговец по смисъла на § 13, т. 2 ЗЗП. Според легалната дефиниция, дадена в разпоредба на чл. 9 ЗПК, въз основа на договора за потребителски кредит кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане срещу задължение на длъжника-потребител да върне предоставената парична сума. Доколкото по настоящото дело не се твърди и не е доказано сумата по предоставения заем да е използвана за свързани с професионалната и търговска дейност на кредитополучателя, то следва да се приеме, че средствата, предоставени по договора за заем (кредит) са използвани за цели, извън професионална и търговска дейност на потребителя, а представеният по делото договор за заем е по правната си същност договор за потребителски кредит по смисъла на чл. 9 ЗПК. Предвид изложеното процесният договор се подчинява на правилата на Закона за потребителския кредит и на чл. 143 – 147б ЗЗП, в това число и забраната за неравноправни клаузи, за наличие на които съдът следи служебно.

Уговорката по чл. 8 от договора за потребителски кредит за заплащане на неустойка за неизпълнение на задължение за предоставяне на обезпечение (ипотека, особен залог, банкова гаранция, ценна книга) е нищожна поради противоречие с добрите нрави. Уговорената неустойка излиза извън допустимите законови рамки, тъй като кредиторът по вече отпуснат заем получава имуществена облага от насрещната страна в определен размер без обаче да се престира от негова страна, респективно да е извършил допълнителни разходи по заема, което води до неоснователно обогатяване и нарушава принципа на справедливост. На практика такава клауза прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на кредитополучателя се вменява задължение да осигури обезпечение след като кредитът е отпуснат, като ако не го направи, дългът му нараства, т. е. опасността от свръхзадължияност на длъжника се увеличава. Несъмнено целта на регламентираната неустойка излиза извън присъщите □ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции, т. е. същата противоречи на добрите нрави, което прави уговорката за дължимостта □ нищожна - т. 3 на Тълкувателно решение № 1/2009 г. по т. д. № 1/2009 г., ОСТК, ВКС. В допълнение следва да бъде отбелязано, че за обезпечаване на процесния кредит е сключен договор за поръчителство между кредиторът и посочено от потребителя лице – Джон Иванов Дамянов, който се е задължил да отговаря при условията на солидарна отговорност за изпълнение на задълженията на кредитополучателя. От изложението следва, че с уговаряне на процесната неустоечна клауза кредиторът получава допълнително възнаграждение по договора извън уговорената възнаградителна лихва.

От приетото по делото заключение по допуснатата съдебно-счетоводна експертиза,

което съдът цени като обективно, безпристрастно и компетентно дадено, се установява, че ищецът е заплатил на ответника в погашение на задължения, произтичащи от процесния договор за кредит, сумата общо в размер на 2592,89 лева, от които сумата в размер на 838,53 лева неустойка. Доколкото процесната клауза за неустойка е нищожна, то даденото по нея подлежи на връщане на плоскостта на неоснователното обогатяване.

Предвид изложеното съдът намира, че предявените искиви претенции са изцяло основателни.

С оглед изхода на спора на основание чл. 78, ал. 1 ГПК на ищеца се следват съдебни разноски за внесена държавна такса в размер на 100 лева и адвокатско възнаграждение. При определяне на дължимото адвокатско възнаграждение следва да бъде взето предвид наведеното от ответника възражение за прекомерност по чл. 78, ал. 5 ГПК, като бъде извършена преценка относно действителната правна и фактическа сложност на производството, и бъдат взети предвид конкретните извършени от процесуалния представител на страната процесуални действия. Съдът намира, че уговореният и заплатен съгласно договор за правна защита и съдействие на лист 60 от делото адвокатски хонорар в размер на 800 лева се явява прекомерен спрямо сложността на производството, обусловена от предмета на повдигнатия пред съда спор, по който е налице трайна съдебна практика и обема на ангажираните доказателства. Съдът е задължен да определи размера на задължението с оглед действителната правна и фактическа сложност на делото, като съгласно възприетото с Решение от 24.01.2024 г. по дело С-438/22 на СЕС виждане член 101, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС трябва да се тълкува в смисъл, че ако установи, че наредба, която определя минималните размери на адвокатските възнаграждения и на която е придаден задължителен характер с национална правна уредба, противоречи на посочения член 101, параграф 1, националният съд е длъжен да откаже да приложи тази национална правна уредба по отношение на страната, осъдена да заплати съдебните разноски за адвокатско възнаграждение, включително когато тази страна не е подписала никакъв договор за адвокатски услуги и адвокатско възнаграждение. Предвид изложеното съдът намира, че следва да определи адвокатското възнаграждение, което следва да бъде възложено в тежест на ответника в размер на 200 лева. С оглед горното общо дължимите от ответника съдебни разноски възлизат на 300 лева.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА по предявен от Б. И. Г., ЕГН *****, с адрес в гр. (адрес), иск против (ФИРМА), ЕИК *****, със седалище и адрес на управление в гр. (адрес), клаузата по чл. 8 от Договор за потребителски кредит № 516888/11.02.2021 г., предвиждаща заплащане на неустойка за неизпълнение на задължение за предоставяне на обезпечение, за нищожна на основание чл. 26, ал. 1, пред. 3 ЗЗД.

ОСЪЖДА (ФИРМА), ЕИК *****, със седалище и адрес на управление в гр.(адрес), да заплати на Б. И. Г., ЕГН *****, с адрес в гр. (адрес), на основание чл. 55, ал. 1, пред. 1 ЗЗД, сумата в размер на 838,53 лева, представляваща получена без правно основание сума за неустойка по чл. 8 от Договор за потребителски кредит № 516888/11.02.2021 г., ведно със законна лихва върху сумата от подаване на исковата молба на 29.04.2023 г. до окончателно погасяване на вземането.

ОСЪЖДА (ФИРМА), ЕИК *****, със седалище и адрес на управление в гр.(адрес), да заплати на Б. И. Г., ЕГН *****, с адрес в гр. (адрес), на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата в размер на 300 лева, представляваща сторени по делото съдебни разноски.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване от страните с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис от съдебния акт.

Съдия при Софийски районен съд: _____